

JEREMIA

21-23

Het oordeel over Juda's koningen en valse profeten en de belofte van een rechtvaardige Koning.

GELEZEN UIT

Herziene Statenvertaling

BELUISTER OF BEKIJK

versvoorvers.org/jeremia/21-23

BELUISTER OF BEKIJK

Inhoud

1	Zedekia en de belegering van Jeruzalem	3 min	4
2	Pashur en Zefanja als gezanten bij Jeremia	3 min	5
3	God strijdt tegen Juda: overgave of dood	3 min	7
4	De oproep tot recht aan het koningshuis	3 min	9
5	Recht doen of het paleis verliezen	4 min	11
6	Joahaz in ballingschap en de koningsnamen	4 min	14
7	Paleisbouw, uitbuiting en God kennen	3 min	16
8	Jojakims regering en onwaardige begrafenis	3 min	17
9	Jechonia als verworpen zegelring	4 min	19
10	De vloek over Jechonia's nakomelingen	3 min	22
11	Jezus' afkomst volgens Mattheüs en Lukas	4 min	23
12	Jezus' recht op de troon door adoptie	2 min	25
13	Slechte herders en de goede Herder	2 min	26
14	God verzamelt Zijn kudde onder de Messias	2 min	28

15	Het behouden overblijfsel en de nieuwe uittocht	4 min	30
16	Ware en valse profeten onderscheiden	3 min	33
17	Profeten die het kwaad aanmoedigen	2 min	34
18	Valse vrede en de oproep tot bekering	2 min	37
19	Bedrieglijke dromen tegenover Gods Woord	3 min	38
20	Gestolen profetieën en Micha's trouw	2 min	40
21	Roekeloos profeteren en profetieën toetsen	4 min	42
22	Misbruik van de last van de HEERE	3 min	44
23	Jeruzalems oordeel en eeuwige smaad	4 min	46
	Om verder te lezen		48

1

Zedekia en de belegering van Jeruzalem

In hoofdstuk 21 is de tijd vooruitgesprongen ten opzichte van de vorige hoofdstukken. Deze vorige hoofdstukken, de eerste twintig hoofdstukken, lijken zich ergens tijdens de regering van Josia af te spelen. Hoewel ze niet allemaal gedateerd zijn, wekt hun inhoud de indruk dat ze vaak verband houden met de vondst van de boekrol in de dagen van Josia en met zijn hervormingen. Maar in hoofdstuk 21 springen we twintig jaar vooruit, naar de regering van Zedekia. Daarmee slaan we de regeringen van Joahaz, Jojakim en Jechonia, of Jojachin, over en komen we bij de laatste van de koningen van Juda.

De historische context hiervoor vinden we pas in de hoofdstukken 32 en 34 van Jeremia en de hoofdstukken 37 tot en met 39. Die hoofdstukken beschrijven de historische gebeurtenissen en de manier waarop Jeremia in deze periode werd behandeld. Dit hoofdstuk speelt zich af tijdens de laatste belegering van Jeruzalem, die plaatsvond in het negende jaar van Zedekia. Dat leiden we allereerst af uit het feit dat het in de tijd van Zedekia was. Dat vertelt vers 1 ons. Ook staat er in vers 2 dat Nebukadnezar oorlog voerde tegen Jeruzalem. Dat betekent dat hij was teruggekomen en de stad had belegerd, nadat hij er enige tijd eerder al doorheen was getrokken, vóór de regering van Zedekia.

In 597 was Nebukadnezar namelijk door het gebied getrokken. Hij had Jechonia afgezet, hem in gevangenschap weggevoerd en Zedekia als koning aangesteld. Elf jaar later maakte Zedekia de ondergang van Jeruzalem mee en werden zijn eigen ogen uitgestoken, nadat hij had moeten aanzien hoe zijn kinderen voor zijn ogen werden gedood. Maar hij was in opstand gekomen. Zedekia had bij de Naam van God gezworen dat hij Nebukadnezar trouw zou blijven, toen Nebukadnezar hem in 597 voor Christus het bestuur had toevertrouwd. Maar zodra Zedekia het gevoel had dat hij enige steun van Egypte had, besloot hij tegen Nebukadnezar in opstand te komen. Dat was heel

dom om te doen. Vanwege zijn opstand kwamen Nebukadnezar en de Babyloniërs in zijn negende jaar terug, dat is 588 voor Christus. Ze belegerden de stad en namen die uiteindelijk binnen een paar jaar in.

2

Pashur en Zefanja als gezanten bij Jeremia

Er staat:

Het woord dat van de HEERE gekomen is tot Jeremia, toen koning Zedekia Pashur, de zoon van Malchia, en de priester Zefanja, de zoon van Maäseja, naar hem toe gestuurd had om te zeggen:

JEREMIA 21:1

Allereerst, wie zijn deze boodschappers? In het vorige hoofdstuk was er een man die Pashur heette, maar dat was Pashur, de zoon van Immer, en dat was twintig jaar eerder. Dit is dus een andere man. Hij had een andere vader. Dit is Pashur, de zoon van Malchia. Toch is hij ons verder niet onbekend, want hij was echt niet vriendelijker tegenover Jeremia dan wie dan ook. Toch komt hij Jeremia iets vragen, namelijk of Jeremia voorbede wil doen voor het volk dat in een crisis verkeert.

Als je naar hoofdstuk 38, vers 1 kijkt, staat er:

Toen Sefatja, de zoon van Mattan, en Gedalia, de zoon van Pashur, en Juchal, de zoon van Selemja, en Pashur, de zoon van Malchia, de woorden hoorden die Jeremia tot heel het volk bleef spreken:

JEREMIA 38:1

Dat is deze man.

Dan zegt vers 6:

Zij namen Jeremia mee en wierpen hem in de put van Malkia, de zoon van de koning, die op het binnenplein van de wacht was, en zij lieten Jeremia met touwen neer. Nu was er geen water in de put, maar wel slijk. In dat slijk zakte Jeremia weg.

JEREMIA 38:6

Deze mannen, onder wie deze Pashur, gooiden Jeremia dus op een later tijdstip in een kerker, samen met anderen die aanstoot aan hem namen.

Deze man Zefanja was niet veel beter, want op een later of een eerder tijdstip dan dit had Zefanja Jeremia met gevangenschap bedreigd. Dat zien we in Jeremia 29:29. Daar staat:

De priester Zefanja las deze brief voor ten aanhoren van de profeet Jeremia.

JEREMIA 29:29

Vervolgens wordt er verteld hoe hij hem met gevangenschap bedreigde, omdat deze man Zefanja belast was met het opsluiten van krankzinnige profeten die rondliepen.

Deze twee mannen kennen we uit de historische gedeelten van het boek, en ze zijn niet vriendelijk. Toch vragen ze Jeremia op dit moment om een gunst, omdat hij de enige in de stad is van wie de koning en deze mannen denken dat hij misschien werkelijk een goede ingang bij Jahweh heeft. Dat wil zeggen, ze denken: als al het andere heeft gefaald, waarom zouden we dan niet onze eigen God aanroepen? Voor zover zij weten, is er maar één man die enige relatie met die God heeft, en dat is Jeremia. De koning stuurde boodschappers, en je kunt zien hoe hoog de nood moet zijn geweest als ze Jeremia werkelijk om gunsten vroegen, diezelfde mensen die hem in de gevangenis stopten en hem haatten.

Ze zeiden:

3

God strijdt tegen Juda: overgave of dood

Raadpleeg toch de HEERE voor ons, want Nebukadrezar, de koning van Babel, strijdt tegen ons. Misschien zal de HEERE met ons doen overeenkomstig al Zijn wonderen, zodat hij van ons wegtrekt.

JEREMIA 21:2

Dat wil zeggen, dat Nebukadnezar zal weggaan. Het klinkt alsof ze enig vertrouwen uitspreken dat Jahweh hen kan helpen.

Maar er staat:

Toen zei Jeremia tegen hen: Dit moet u tegen Zedekia zeggen: Zo zegt de HEERE, de God van Israël: Zie, Ik ga de wapenrusting omdraaien die in uw hand is, waarmee u tegen hen strijdt, tegen de koning van Babel en tegen de Chaldeeën, die u buiten de muur belegeren, en Ik zal hen verzamelen midden in deze stad.

JEREMIA 21:3-4

Dat wil zeggen, ze zullen deze stad binnendringen en haar bezetten.

‘Ik Zelf zal tegen jullie strijden’, zegt God tegen hen. Dit is God Die door de Babyloniërs heen strijdt.

Ik zal tegen u strijden met een uitgestrekte hand en met een sterke arm, ja, met toorn, met grimmigheid en met grote verbolgenheid. Ik zal de inwoners van deze stad treffen, zowel mens als dier: door een grote pestziekte zullen zij sterven. Daarna, spreekt de HEERE, zal Ik Zedekia, de koning van Juda, zijn dienaren, het volk, en hen die in deze stad overgebleven zijn van de pest, het zwaard en de honger, in de hand geven van Nebukadrezar, de koning van Babel, in de hand van hun vijanden en in de hand van hen die hen naar het leven staan. Hij zal hen slaan met de scherpte van het zwaard: Hij zal hen niet sparen, geen medelijden hebben, en zich over hen niet ontfermen. En tegen dit volk moet u zeggen: Zo zegt de HEERE: Zie, Ik houd u de weg naar het leven en de weg naar de dood voor. Wie in deze stad blijft, zal sterven door het zwaard, door de honger of door de pest. Maar wie vertrekt en overloopt naar de Chaldeeën, die u belegeren, die zal in leven blijven en zijn leven zal hem tot buit zijn.

JEREMIA 21:5-9

Dat zijn dus de mogelijkheden. Dat voorhouden van de weg van het leven en de weg van de dood is ook een weerklank van Deuteronomium hoofdstuk 30. In Deuteronomium 30, vers 19, zei Mozes:

Ik roep heden de hemel en de aarde tot getuigen tegen u: het leven en de dood heb ik u voorgehouden, de zegen en de vloek! Kies dan het leven, opdat u leeft, u en uw nageslacht,

DEUTERONOMIUM 30:19

Jeremia verwoordt de mogelijkheden ook op een vergelijkbare manier:

Ik leg jullie de keuze tussen leven en dood voor.

Er zijn twee dingen die je kunt doen. Je kunt je overgeven en leven, of je verzetten en sterven. Hij roept hier dus niet langer op tot bekering. In wezen zegt hij: 'Dit zijn je mogelijkheden: hoeveel straf wil je? Meer of minder, de dood of gevangenschap.'

Het is interessant, want deze mensen kwamen schijnbaar met een nederig verzoek bij hem: 'Doe alstublieft voorbede voor ons.' En Jeremia zegt: 'Het spijt me, daar is het te laat voor.' Hij windt er helemaal geen doekjes om en geeft aan dat de koning die hem om een gunst laat vragen, gedood zal worden. Al zou hij dat kunnen voorkomen door zich over te geven. Maar dat zal hij waarschijnlijk niet doen.

4

De oproep tot recht aan het koningshuis

Over het koningshuis van Juda. Hoor het woord van de HEERE, huis van David. Zo zegt de HEERE: Verschaf 's morgens recht, en red wie beroofd is uit de hand van wie onderdrukt, anders laat Mijn grimmigheid op als een vuur en brandt die zo, dat niemand blussen kan, vanwege uw slechte daden.

JEREMIA 21:11-12

De spreker licht hier het Engelse woord ‘judgment’ toe, dat in het voorgaande citaat met ‘recht’ is weergegeven. Het betekent hier gerechtigheid. Doe wat juist is. Spreek rechtvaardig recht in je rechtbanken.

Zie, Ik zál u, u die zetelt in het dal, rots in de vlakte, spreekt de HEERE, u die zegt: Wie zal naar ons afdalen of wie zal onze schuilplaatsen binnenkomen? Ik zal u overeenkomstig de vrucht van uw daden straffen, spreekt de HEERE, Ik zal een vuur aansteken in zijn woud; dat alles rondom zich zal verteren.

JEREMIA 21:13-14

Dit is dus een onverbidelijke boodschap van verwoesting en van geen barmhartigheid meer van God. Als Zedekia ook maar enigszins de neiging begint te voelen om zich tot Jahweh te wenden, wat hij al veel eerder had moeten doen, dan is het daar te laat voor.

In hoofdstuk 22:

Zo zegt de HEERE: Daal af naar het huis van de koning van Juda en spreek daar dit woord

JEREMIA 22:1

De koning van Juda wordt hier niet bij naam genoemd, maar men lijkt ervan uit te gaan dat het Zedekia is, dezelfde koning als in hoofdstuk 21. Het enige probleem met die gedachte is dat het er hier wel op lijkt dat Hij opnieuw de mogelijkheid van bekering en behoud biedt. En dat lijkt niet te zijn wat God Zedekia in dat late stadium werkelijk aanbood. Daarom denken sommige geleerden dat dit gedeelte aan het begin van hoofdstuk 22 een profetie kan zijn geweest die tot een eerdere koning van Juda werd uitgesproken. Het feit dat de koning niet bij naam wordt genoemd, laat die mogelijkheid open.

We weten dat de hoofdstukken van Jeremia niet in chronologische volgorde zijn gerangschikt. Daarom zou het niet ondenkbaar zijn dat iets, misschien uit de regering van Joahaz na de dood van Josia, hier ergens tussengevoegd is, omdat de

hoofdstukken zo weinig chronologisch zijn gerangschikt. Het is dus niet bekend of deze koning Zedekia is. Maar als je bij hoofdstuk 22, vers 11 komt, staan er profetieën tegen Joahaz, tegen Jojakim en tegen Jojachin. Daarom zou deze profetie op zijn vroegst tijdens de regering van Jojakim of Zedekia uitgesproken moeten zijn.

Stel dat hoofdstuk 22, vers 1 tot en met 10, werkelijk de mogelijkheid van bekering biedt en daarom gezien moet worden als iets uit een eerdere periode in Jeremia's leven, gericht tot een eerdere koning dan Zedekia. Dan is het een op zichzelf staand gedeelte dat op de verkeerde plaats is tussengevoegd. Aan de andere kant zou het ook Zedekia kunnen zijn. Het zou kunnen dat hij deze mogelijkheid van bekering aanbiedt, terwijl hij weet dat die nooit aanvaard zal worden. Hij wijst je er dan alleen op wat God zou doen als jij dit zou doen. Maar natuurlijk zul je het niet doen en kun je het niet.

5

Recht doen of het paleis verliezen

en zeg: Hoor het woord van de HEERE, koning van Juda, die zit op de troon van David, u, uw dienaren en uw volk, die door deze poorten binnenkomen, zo zegt de HEERE: Doe recht en gerechtigheid. Red wie beroofd is uit de hand van wie onderdrukt. Buit een vreemdeling, een wees en een weduwe niet uit. Doe niemand geweld aan en vergiet geen onschuldig bloed in deze plaats.

JEREMIA 22:2-3

Dit is wat Hij Zedekia zojuist in vers 12 van het vorige hoofdstuk had opgedragen. Hij had die boodschap naar Zedekia gestuurd. Er lijkt hier dus enige samenhang te zijn. Maar deze keer gaat hij naar het huis van de koning en spreekt hij de koning zelf aan, in plaats van via boodschappers. Er staat:

zo zegt de HEERE: Doe recht en gerechtigheid. Red wie beroofd is uit de hand van wie onderdrukt. Buit een vreemdeling, een wees en een weduwe niet uit. Doe niemand geweld aan en vergiet geen onschuldig bloed in deze plaats. Want als u dit woord metterdaad zult doen, dan zullen door de poorten van dit huis koningen binnengaan die in Davids plaats zitten op zijn troon, rijdend op wagens en op paarden, hij, zijn dienaren en zijn volk. Maar als u naar deze woorden niet luistert, heb Ik bij Mijzelf gezworen, spreekt de HEERE, dat dit huis tot een puinhoop zal worden.

JEREMIA 22:3-5

Dat is het huis van David. Hij staat bij het huis van de koning te spreken. Dat is wat met 'dit huis' wordt bedoeld.

Want zo zegt de HEERE over het huis van de koning van Juda: Een Gilead bent u voor Mij, de top van de Libanon — voorwaar, Ik maak van u een woestijn, onbewoonbare steden.

JEREMIA 22:6

Gilead was, zoals je je misschien herinnert, een heel weelderig, groen gebied. Daarom wilden de stammen Manasse, Ruben en Gad het hebben. Ze hadden veel schapen. In de dagen van Mozes vroegen ze Mozes toestemming om, nadat ze de andere stammen hadden geholpen het land ten westen van de Jordaan te veroveren, terug te keren en het land ten oosten van de Jordaan te bewonen. Dat was Gilead, en ze wilden daar wonen omdat het zo weelderig was. Dus Hij zegt:

Jullie zijn als Gilead. Jullie zijn als Libanon met zijn bossen. Jullie zijn groen en krijgen volop water, maar dat gaat veranderen. Jullie worden een wildernis.

Dat is inmiddels zeker een vertrouwd motief voor ons, vooral uit Jesaja.

Ik zal verdervers inzetten om tegen u te strijden, ieder met zijn eigen gereedschap. Zij zullen uw mooiste ceders omhakken en in het vuur werpen. Dan zullen vele heidenvolken langs deze stad voorbijtrekken. Zij zullen tegen elkaar zeggen: Waarom heeft de HEERE zo gehandeld met deze grote stad? En zij zullen zeggen: Omdat zij het verbond van de HEERE, hun God, hebben verlaten, zich voor andere goden hebben neergebogen en die zijn gaan dienen.

JEREMIA 22:7-9

Dit is een voorspelling uit Deuteronomium die Jeremia eenvoudigweg anders verwoordt. In Deuteronomium hoofdstuk 29, vers 24 en 25, zei Mozes:

dan zullen alle volken zeggen: Waarom heeft de HEERE dit gedaan met dit land? Wat betekent deze grote ontbranding van Zijn toorn? Dan zal men zeggen: Omdat zij het verbond van de HEERE, de God van hun vaders, dat Hij met hen gesloten had toen Hij hen uit het land Egypte leidde, verlaten hebben.

DEUTERONOMIUM 29:24-25

Mozes gaf dus aan dat deze vraag gesteld en dit antwoord gegeven zou worden wanneer God hen zou oordelen. Jeremia heeft dezelfde vraag en hetzelfde antwoord overgenomen. Hij heeft het maar iets anders verwoord, maar hij is duidelijk door Deuteronomium beïnvloed.

6

Joahaz in ballingschap en de koningsnamen

Vers 10:

Ween niet over de dode, beklaag hem niet, ween liever over wie weggegaan is, want hij zal niet meer terugkeren en zijn geboorteland zien.

JEREMIA 22:10

Dit zou iets toepasselijks zijn om te zeggen tijdens de regering van Joahaz, want Joahaz ging in gevangenschap. Hij was de zoon van Josia. Toen Josia in de strijd stierf, regeerde Joahaz maar drie maanden. Daarna werd hij als gevangene naar Egypte gebracht en bleef hij daar. Hij stierf daar in Egypte. Hij kwam nooit terug.

Dus de woorden zouden suggereren: ‘Het is tijd om op te houden met rouwen om Josia. Hij heeft zijn loop volbracht. Hij was een goed man. Hij is zijn rust ingegaan.’ Nu is het tijd om te treuren om je huidige koning, Joahaz. Hij gaat in gevangenschap en hij zal hier niet meer terugkomen.

Natuurlijk kan dit na de tijd van Joahaz zijn uitgesproken, nadat hij al in gevangenschap was gegaan. Maar als het profetisch is, zouden deze woorden tijdens die korte regering van Joahaz zijn uitgesproken. Want hij kwam aan de macht na de dood van zijn vader, en drie maanden later werd hij door farao Necho in gevangenschap weggevoerd. Dus als we aannemen dat vers 10 voorspellend is — en dat hoeft niet zo te zijn — dan moet het geschreven zijn na de dood van Josia, maar vóór de gevangenschap van Joahaz. Het is natuurlijk mogelijk dat deze uitspraak gedaan werd nadat Joahaz in gevangenschap was gegaan, dus daar kunnen we niet zeker van zijn.

De rest van hoofdstuk 22, vers 11 tot en met 30, bevat boodschappen over drie koningen, drie opeenvolgende koningen. De eerste van hen is Joahaz, ook Sallum genoemd. Sallum was blijkbaar zijn persoonlijke naam. Joahaz was zijn troonnaam. Soms gaf men een man een troonnaam wanneer hij de troon besteeg, en Joahaz was zijn troonnaam.

Ook de andere koningen na hem hadden verschillende namen. Eljakim kreeg de naam Jojakim, en dat was door farao Necho, als ik het me goed herinner. Vervolgens kreeg Mattanja van Nebukadnezar de naam Zedekia, en Jechonia krijgt de naam Jojachin. Deze koningen hadden dus allemaal een naam die ze bij hun geboorte hadden gekregen en een gewijzigde naam. Soms werd de naam veranderd door hun ouders of bij de plechtigheid waarmee ze in hun ambt werden aangesteld. Bij hun troonsbestijging kregen ze een troonnaam, net zoals Salomo Jedidja werd genoemd, geliefde van de HEERE.

Maar soms waren het hun veroveraars die de namen van de koningen veranderden, en dat was eenvoudigweg een vertoon van macht. Net zoals Adam de dieren namen gaf en daarmee zijn gezag over hen toonde. Of zoals God mensen als Abraham of Jakob, of zelfs Petrus, een andere naam gaf, hun nieuwe namen gaf. Het is een teken dat degene die de naam geeft als het ware laat zien dat hij gezag over die persoon heeft. Hij is de heer van die persoon.

Daarom veranderde farao Necho de naam van Eljakim in Jojakim. Vervolgens veranderde Nebukadnezar, toen hij in 597 het land veroverde, de naam van Mattanja in Zedekia. We hebben dus deze verschillende namen. Maar Sallum in hoofdstuk 22, vers 11 is Joahaz, de zoon van Josia die korte tijd op de troon zat en drie maanden later in ballingschap ging.

Vers 11 zegt:

7

Paleisbouw, uitbuiting en God kennen

Want zo zegt de HEERE over Sallum, de zoon van Josia, de koning van Juda, die in de plaats van zijn vader Josia koning is geworden, die uit deze plaats is vertrokken: Hij zal daar niet meer terugkeren. Want in de plaats waarheen zij hem in ballingschap hebben gevoerd, daar zal hij sterven, en dit land zal hij niet meer zien. Wee hem die zijn huis bouwt met ongerechtigheid, en zijn bovenvertrekken met onrecht, die zijn naaste zonder te betalen laat werken en hem zijn loon niet geeft. Die zegt: Ik zal voor mij een huis van grote afmetingen bouwen, met ruime bovenvertrekken. Hij hakt er voor zich vensters uit, overdekt het met cederhout en beschildert het met rode kleuren.

JEREMIA 22:11-14

Dit is blijkbaar wat Joahaz deed in de korte tijd dat hij regeerde. Hij besloot voor zichzelf een groter paleis te bouwen, het te verfraaien met cederhouten betimmering en daarvoor slavenarbeid te gebruiken, zonder hun loon te betalen. Hij zegt tegen hem in vers 15:

Wilt u koning zijn door te wedijveren in cederhout? Heeft niet uw vader gegeten en gedronken, en recht en gerechtigheid gedaan? Hem ging het toen goed! Hij behartigde de rechtszaak van de ellendige en de arme. Toen ging het goed! Is dat niet: Mij kennen? spreekt de HEERE. Maar uw ogen en uw hart zijn op niets dan op uw winstbejag uit, op het vergieten van onschuldig bloed, op onderdrukking en op uitbuiting, om dat te doen.

JEREMIA 22:15-17

Daarmee bedoelt Hij Josia.

De zoon van Josia leek dus in niets op zijn vader. Jeremia herinnert hem aan de regering van zijn vader. Je vader was een rechtvaardig man. Hij bekommerde zich om de armen en behoeftigen. Hij deed wat goed was voor God. Zulke dingen doen, dat is God kennen. God roept je op om Hem op deze manier te kennen. Je moet zover komen dat je met God instemt, als je God wilt kennen. Je kunt van alles over God weten, ook als je een volslagen heiden bent. Sterker nog, satan weet heel veel over God. Maar je kunt God niet kennen, je kunt geen relatie met God hebben, tenzij je je naar Gods wegen voegt. Josia deed dat, maar jij doet dat niet. Je regeert alleen maar uit hebzucht en om bloed te vergieten. De macht die je van je vader hebt geërfd, is je helemaal naar het hoofd gestegen en heeft je te gronde gericht. Die zal ook je toekomst te gronde richten, want je gaat in ballingschap.

8

Jojakims regering en onwaardige begrafenis

De volgende profetie gaat over Jojakim. Jojakim was zijn broer. Jojakim en Joahaz waren allebei zonen van Josia. We weten eigenlijk niet waarom farao Necho Joahaz afzette en Jojakim aanstelde. Maar farao Necho kreeg de heerschappij over Jeruzalem en zette Joahaz af. Hij voerde hem in ballingschap en stelde zijn broer in zijn plaats aan. Waarom? Dat weten we niet, maar het is goed mogelijk dat Joahaz de meer vaderlandslievende man was. De man van wie de farao dacht dat hij misschien meer moeilijkheden zou veroorzaken, trouwer was aan zijn eigen land, misschien iemand die naar onafhankelijkheid zou streven en hen van de farao zou proberen te bevrijden. Daarom stelde hij iemand aan die zich gemakkelijker zou schikken, een andere koninklijke broer, maar iemand die misschien werd gezien als een persoon over wie een onderdrukker met minder risico kon regeren.

Deze Jojakim was een tiran voor zijn eigen volk. Er staat:

Daarom, zo zegt de HEERE over Jojakim, de zoon van Josia, de koning van Juda: Zij zullen over hem geen rouw bedrijven: Ach mijn broer, of: Ach zuster! Zij zullen over hem geen rouw bedrijven: Ach heer, of: Ach majesteit!

JEREMIA 22:18

Dat wil zeggen, wanneer hij sterft, zal er niet om hem gerouwd worden.

Met een ezelsbegrafenis zal hij begraven worden: men zal hem wegslepen en wegwerpen, ver weg van de poorten van Jeruzalem.

JEREMIA 22:19

We hebben eigenlijk geen bijzonderheden over de dood van Jojakim. Zijn dood wordt natuurlijk als gebeurtenis vermeld, maar de bijzonderheden van wat er met hem is gebeurd, worden hier niet vermeld. Maar aangezien deze profetieën zeker pas lang na de dood van Jojakim hun definitieve ordening hebben gekregen, moeten we aannemen

dat ze uitgekomen moeten zijn. Anders zouden ze achteraf niet als ware profetieën zijn aanvaard. Hij moet dus een onwaardige dood zijn gestorven en beslist geen koninklijke begrafenis hebben gekregen.

Klim op de Libanon, roep om hulp, laat op de Basan uw stem klinken, roep om hulp van Abarim af, want al uw minnaars zijn gebroken! Ik sprak in uw zorgeloze rust tot u, maar u zei: Ik wil niet luisteren. Dit is uw weg van uw jeugd af, dat u niet naar Mijn stem geluisterd hebt. De wind zal al uw herders weiden, uw minnaars zullen in gevangenschap gaan. Ja, dan zult u beschaamd worden en te schande worden vanwege al uw kwaad. U die zetelt op de Libanon, genesteld in de ceders, hoe zult u zuchten als weeën u overkomen, smart als van een barende vrouw.

JEREMIA 22:20-23

Waarschijnlijk zijn de verzen 20 tot en met 23 gericht tot het volk en niet tot de koning zelf. In de verzen 18 en 19 staat een persoonlijke boodschap aan de koning, Jojakim. Maar dit klinkt als een terechtwijzing van het volk over al hun minnaars, dat wil zeggen de valse goden die ze hebben aanbeden. Er wordt gesproken over hoe al hun heersers in ballingschap zullen gaan. Ik denk dus dat dit gewoon een beschouwing is over wat er met het volk gebeurt, omdat hun heersers zo slecht zijn en al hun heersers Gods oordeel ondergaan. Joahaz gaat in ballingschap. Jojakim sterft uiteindelijk en krijgt een begrafenis die niet eerbiedig is.

9

Jechonia als verworpen zegelring

Dan is er Jechonia, die hier Chonia wordt genoemd. Chonia is een verkorte vorm van de naam Jechonia, en uit de historische verslagen van het Oude Testament kennen we hem misschien beter als Jojachin. Hij is Jojachin, gemakkelijk te verwarren met Jojakim. De namen worden niet helemaal hetzelfde gespeld, maar ze lijken duidelijk

alleen op een andere letter te eindigen. Jojakim is de koning die als laatste werd veroordeeld. Jojachin, of Jechonia, of Chonia, zoals hij hier wordt genoemd, is de volgende koning. We behandelen dus drie koningen achter elkaar. Sallum, of Joahaz, was de zoon van Josia. Jojakim was zijn broer, die door farao Necho aan de macht was gebracht. Bij de dood van Jojakim werd zijn zoon Jojachin koning. Maar ook hij regeerde maar drie maanden, en hij werd in 597 voor Christus door Nebukadnezar in ballingschap gevoerd. Daarna stelde Nebukadnezar Zedekia aan. We behandelen hier de laatste heersers van Juda, en hier hebben we er een die ook in ballingschap ging, maar dan naar Babylon.

Vers 24:

Zo waar Ik leef, spreekt de HEERE, zelfs al was Chonia, de zoon van Jojakim, de koning van Juda, een zegelring aan Mijn rechterhand, toch zou Ik u daarvan afrukken,

JEREMIA 22:24

Een zegelring is voor een belangrijk persoon of een koning iets heel waardevols. Want iedereen die jouw zegel heeft, kan documenten verzegelen en kan, als je koning bent, wetten uitvaardigen, zaken goedkeuren en besluiten afkondigen. Met het zegel oefen je je gezag uit bij het regeren. Hij zegt:

Ook al was Jechonia voor Mij zo kostbaar als Mijn zegelring, dan zou Ik hem nog weggooien.

Je wilt je zegel niet weggooien. Maar zelfs als Jechonia Gods zegelring was, zou God hem weggooien. Zelfs als hij zo belangrijk voor God was, zou God het zonder hem stellen.

en u geven in de hand van hen die u naar het leven staan, en in de hand van hen voor wie u met schrik bevangen bent, namelijk in de hand van Nebukadrezar, de koning van Babel, en in de hand van de Chaldeeën. Ik zal u en uw moeder, die u gebaard heeft, wegwerpen naar een ander land waar u niet geboren bent, en daar zult u sterven. Naar het land waarnaar zij smachten om daar terug te keren, daarheen zullen zij niet terugkeren.

JEREMIA 22:25-27

Toen Jechonia naar Babylon werd weggevoerd, waren er enkele valse profeten die profeteerden dat hij spoedig zou terugkomen, zoals we in latere hoofdstukken zullen zien. Alle ballingen die in gevangenschap waren weggevoerd en alle schatten van Juda die bij deze eerdere gelegenheid, in 597 voor Christus, door Babylon waren meegenomen, zouden spoedig terugkeren, binnen twee jaar. Er was een valse profeet die zei:

Binnen twee volle jaren breng Ik alle voorwerpen van het huis van de HEERE naar deze plaats terug, die Nebukadnezar, de koning van Babel, uit deze plaats heeft meegenomen en naar Babel heeft gebracht. Ook breng Ik Jechonia, de zoon van Jojakim, de koning van Juda, en alle ballingen van Juda die in Babel zijn gekomen, naar deze plaats terug, spreekt de HEERE, want Ik breek het juk van de koning van Babel.

JEREMIA 28:3-4

Jeremia zegt: 'Nee, dat gaat niet gebeuren. Hij komt nooit meer thuis. Hij is voorgoed weg.' Er was dus een tegenstrijdigheid tussen de voorspellingen van de profeten, de ene waar en de andere vals. Jeremia bleek gelijk te hebben. Jechonia is

nooit teruggekomen.

10

De vloek over Jechonia's nakomelingen

Dan is er deze godsspraak tegen Jechonia in vers 28:

Is deze man, Chonia, een afgedankte, stukgeslagen kruik? Of is hij een pot waaraan niemand waarde hecht? Waarom zijn hij en zijn nageslacht weggeslingerd, ja, weggeworpen naar een land dat zij niet kenden? Land, land, land, hoor het woord van de HEERE! Zo zegt de HEERE: Schrijf deze man in als kinderloos, een man die niet voorspoedig zal zijn in zijn dagen. Niemand van zijn nageslacht zal immers voorspoedig zijn, zitten op de troon van David en weer heersen in Juda.

JEREMIA 22:28-30

De Engelse vertaling van de spreker heeft hier 'aarde, aarde, aarde'; hij noemt 'land, land, land' als alternatief. Dat laatste staat al in het Nederlandse citaat.

Toen Jojachin werd weggevoerd, nam zijn zoon niet zijn plaats op de troon in, maar zijn oom Zedekia. Daarom heeft geen van de zonen van Jojachin ooit na hem geregeerd. Er is zelfs dit besluit dat geen nakomeling of geen zoon van Jechonia ooit nog op de troon zal zitten om in Jeruzalem te regeren.

Hij had wel zonen. Dus wanneer er staat:

Schrijf deze man op als kinderloos.

betekent dat niet dat hij letterlijk kinderloos zou zijn. Maar hij had net zo goed kinderloos kunnen zijn, omdat hij zijn troon niet naliet. Hij had niemand die zijn troon kon erven. Hij had een zoon, maar er was geen troon om hem te geven. Om die reden wordt hij in feite als zo goed als kinderloos beschouwd.

Er staat dat niemand die van hem afstamt ooit nog op de troon in Jeruzalem zal zitten. Dat roept een vraag op, want hoe zit het dan eigenlijk met het huis van David? Moet de Messias niet uit de lijn van David komen, uit de koningen? Jechonia staat in de rechtstreekse lijn, en zijn zonen zouden de koninklijke afstammingslijn vormen. Hoe kan er een Messias zijn Die op de troon van David zal zitten als geen zoon van Jechonia dat ooit nog zal doen?

We zullen in het volgende hoofdstuk zien dat er een ideale Koning is, de Messias Die daar wordt genoemd, Die wel komt en op de troon van David gaat zitten. Hij is een Spruit van David. Als we even vooruitkijken, staat er in hoofdstuk 23, vers 5:

Zie, er komen dagen, spreekt de HEERE, dat Ik voor David een rechtvaardige SPRUIT zal doen opstaan. Hij zal als Koning regeren en verstandig handelen, Hij zal recht en gerechtigheid doen op de aarde. In Zijn dagen zal Juda verlost worden en Israël onbezorgd wonen. Dit zal Zijn Naam zijn waarmee men Hem noemen zal: DE HEERE onze gerechtigheid.

JEREMIA 23:5-6

Dat betekent 'de HEERE onze gerechtigheid'.

11

Jezus' afkomst volgens Mattheüs en Lukas

Dat is duidelijk een passage over Jezus Die op de troon van David zit. Maar hoe werkt dat dan? In hoofdstuk 22 staat dat de zonen van Jechonia niet op de troon van David kunnen zitten. Maar de Messias zal dat wel doen, en Hij is nog niet gekomen. Uit welke lijn zal Hij voortkomen? Als je Mattheüs hoofdstuk 1 erbij neemt, vinden we daar een geslachtsregister. Daarvan wordt gezegd dat het het geslachtsregister is van Jezus

Christus, de Zoon van David, de zoon van Abraham. Het begint bij Abraham en loopt door de geschiedenis heen tot aan de eerste eeuw. Zoals we zullen zien, blijkt het het geslachtsregister te zijn van Jozef, de man van Maria. Dat staat in vers 16:

Jakob verwekte Jozef, de man van Maria, uit wie geboren is Jezus, Die Christus genoemd wordt.

MATTHEÛS 1:16

Dit is dus het geslachtsregister van Jozef. Let op vers 11. In dit geslachtsregister van Jozef staat:

Josia verwekte Jechonia en zijn broers, ten tijde van de Babylonische ballingschap. Na de Babylonische ballingschap verwekte Jechonia Sealthiël, Sealthiël verwekte Zerubbabel;

MATTHEÛS 1:11-12

En Zerubbabel verwekte de rest, zo verder tot het einde.

Met andere woorden, Jozef stamde van Jechonia af. Jozef behoorde tot de koninklijke lijn. Toch kon Jozef nooit koning van de Joden worden, omdat hij van Jechonia afstamde. Hoewel hij uit de koninklijke lijn kwam, rustte er een vloek op de familie en de nakomelingen van Jechonia. Als Jezus de zoon van Jozef was geweest, had Jezus de Messias niet kunnen zijn. Hij had niet vanuit het huis van David kunnen regeren, en dat is wat de Messias geacht wordt te doen. Daarom is er een maagdelijke geboorte.

Over het geslachtsregister van Maria bestaat daarentegen verschil van mening. Sommigen denken dat het niet wordt gegeven, maar het moet wel worden gegeven, omdat we moeten weten of Jezus het nageslacht van David is of niet. In Lukas hoofdstuk 3 wordt Maria niet genoemd, maar er staat wel een geslachtsregister waarvan veel mensen geloven dat het dat van Maria is. Ik hoor bij die mensen. Ik geloof dat er verschillende redenen zijn om aan te nemen dat dit het geslachtsregister van Maria is, hoewel de formulering van Lukas 3:23 verwarrend is.

Zonder op de details in te gaan, zou ik willen voorstellen dat Lukas 3:23 zegt dat Jezus tijdens Zijn leven werd beschouwd als de zoon van Jozef, maar dat in werkelijkheid niet was. Hij stamde af van een andere lijn, die van Matthat, de zoon van Levi, de zoon van Jozef, de zoon van Methaliah enzovoort. Ik zou willen voorstellen dat deze Matthat waarschijnlijk de vader van Maria was.

Als je die afstammingslijn volgt, gaat die ook terug tot David, maar loopt die niet via de lijn van de koningen. David had veel zonen, maar slechts één van hen werd koning. David had dus veel zonen die niet tot de rechtstreekse koninklijke lijn behoorden. Dit was een van die lijnen. Deze liep via Davids zoon Nathan. De afstammingslijn van Jozef liep via Davids zoon Salomo en de andere koningen van Juda. Deze persoon stamde af via Nathan, een andere zoon van David, en stamde dus niet via de koninklijke lijn af. Die afstammingslijn liep niet via Jechonia, en daarom rustte de vloek van Jeremia 22 niet op die afstammingslijn.

12

Jezus' recht op de troon door adoptie

Doordat Jezus via Maria komt, is Hij dus inderdaad het nageslacht van David. Maar niet iedereen die tot het nageslacht van David behoort, zou in aanmerking komen om koning te zijn. Je moest echt via de juiste lijnen afstammen. We hebben hier dus een probleem. Als je wel via de juiste lijn afstamt, ben je uitgesloten omdat Jechonia in je afstammingslijn voorkomt. Als je niet via de juiste lijn afstamt, ben je uitgesloten omdat je niet tot de juiste lijn behoort. Je behoort niet tot de afstammingslijn van de koningen.

Hoe heeft God dat dan omzeild? Hij liet Jezus geboren worden via een andere afstammingslijn, wel degelijk uit David, maar niet via Jechonia. Vervolgens liet Hij Jezus adopteren door een man die uit de koninklijke afstammingslijn kwam. Daardoor zou Jezus voor de wet in de samenleving gelden als een geadopteerde zoon van de koninklijke lijn, maar niet als een nakomeling van Jechonia. Zo kon God voor David een rechtvaardige Spruit doen opstaan, ook al zouden de nakomelingen van Jechonia daar geen deel van uitmaken.

Jozef leefde in een tijd waarin de Joden geen Judeese koning hadden. Ze hadden Herodes, een Edomiet, als koning. Maar als de rechtmatige Davidische dynastie aan de macht was geweest, dan weten we het niet, maar voor zover we zijn afstammingslijn kennen, zou Jozef de timmerman in aanmerking zijn gekomen. Zijn zoon zou dus ook in aanmerking komen. Jezus was niet zijn lichamelijke zoon, en dat is maar goed ook, want dan zou Hij uitgesloten zijn vanwege Jechonia in de afstammingslijn. Maar Hij was voor de wet wel zijn zoon.

Als David kinderloos was geweest en een zoon had geadopteerd, zou zijn zoon natuurlijk zijn troon hebben geërfd. Een geadopteerde zoon van een koning kan de positie van een zoon bekleden omdat hij geadopteerd is. Jezus werd dus geadopteerd in de familie van de koningen. Maar omdat het alleen een adoptie was en Hij niet in de lijn van de koningen geboren was, ontliet Hij het probleem dat ieder ander zou hebben als die via de koninklijke lijn afstamde.

Dit is dus de vloek op Jechonia. In hoofdstuk 22 hebben we drie koningen achter elkaar veroordeeld zien worden. Joahaz ging in gevangenschap. Jojakim stierf een smadelijke dood. Jechonia ging ook in gevangenschap en zou niet terugkomen.

13

Slechte herders en de goede Herder

Nu hoofdstuk 23:

Wee de herders die de schapen van Mijn weide ombrengen en overal verspreiden, spreekt de HEERE.

JEREMIA 23:1

Deze herders zijn waarschijnlijk de koningen over wie we het zojuist hebben gehad, de slechte koningen. Er zal een goede Koning genoemd worden, maar dit zijn de slechte, en zij zullen een passende straf krijgen.

Daarom, zo zegt de HEERE, de God van Israël, van de herders die Mijn volk weiden: Ú hebt Mijn schapen overal verspreid en verdreven, en u hebt niet naar ze omgezien. Zie, Ik ga u uw slechte daden vergelden, spreekt de HEERE.

JEREMIA 23:2

Dit wee over de herders en de uitspraak dat Hij hen zal oordelen omdat ze de schapen niet goed behandelen, lijken op Ezechiël 34. Dat is het hoofdstuk in Ezechiël 34 dat begint met:

Mensenkind, profeteer tegen de herders van Israël, profeteer, en zeg tegen hen, tegen die herders: Zo zegt de Heere HEERE: Wee de herders van Israël die zichzelf weiden! Moeten de herders niet de schapen weiden?

EZECHIËL 34:2

En hij gaat verder met het veroordelen van de leiders van Israël als mensen die niet voor de schapen hebben gezorgd. De schapen zijn het slachtoffer geworden van wilde dieren. Ze zijn gewond geraakt. Ze hebben slecht te eten gekregen. En de herders hebben niets gedaan om hen te helpen. Daarom zal Hij die herders verwijderen. En God zegt:

Ik zal Zelf Mijn schapen weiden en Ik zal ze Zelf doen neerliggen, spreekt de Heere HEERE.

EZECHIËL 34:15

Hij doelt natuurlijk op het hoeden door de Messias. Jezus zei:

Ik ben de goede Herder; de goede herder geeft zijn leven voor de schapen.

JOHANNES 10:11

Hij was dus de vervulling van de belofte in Ezechiël 34.

Ezechiël was een tijdgenoot van Jeremia en sprak over dezelfde leiders toen hij zei:

Wee de herders.

Maar net als Ezechiël spreekt Jeremia over een tijd waarin betere zorg voor de schapen in de plaats zal komen van de huidige mannen die hun werk niet goed doen. In vers 3 zegt God:

14

God verzamelt Zijn kudde onder de Messias

Ik echter, Ik zal het overblijfsel van Mijn schapen bijeenbrengen uit al de landen waarheen Ik hen verdreven heb. Ik zal hen terugbrengen naar hun schaapskooien, en zij zullen vruchtbaar zijn en talrijk worden. Ik zal over hen herders doen opstaan die hen weiden zullen. Zij zullen niet meer bevreesd zijn, ontsteld zijn of gemist worden, spreekt de HEERE.

JEREMIA 23:3-4

Wanneer Hij zegt:

‘Ik zal wat er van Mijn kudde over is bijeenbrengen uit alle landen waarheen Ik ze heb verdreven’, is dit ongetwijfeld de gedachte waarop Jezus doelt wanneer Hij Zijn discipelen vertelde dat Hij schapen bijeen moest roepen die zij niet kenden. In Johannes 10:16 zei Jezus tegen Zijn discipelen, of in elk geval tegen de Joden:

Ik heb nog andere schapen, die niet van deze schaapskooi zijn; ook die moet Ik binnenbrengen, en zij zullen Mijn stem horen en het zal worden één kudde en één Herder.

JOHANNES 10:16

Dat wil zeggen: ze zijn niet Joods.

Hij heeft het erover dat Hij de heidenen in Zijn kudde brengt. Zo staat ook hier, in Jeremia 23:3:

‘Ik zal wat er van Mijn kudde over is bijeenbrengen uit alle landen.’ En dan vers 5:

Zie, er komen dagen, spreekt de HEERE, dat Ik voor David een rechtvaardige SPRUIT zal doen opstaan. Hij zal als Koning regeren en verstandig handelen, Hij zal recht en gerechtigheid doen op de aarde. In Zijn dagen zal Juda verlost worden en Israël onbezorgd wonen. Dit zal Zijn Naam zijn waarmee men Hem noemen zal: DE HEERE onze gerechtigheid.

JEREMIA 23:5-6

Dit klinkt sterk als sommige passages in Jesaja over de Messiaanse Koning Die zou regeren. Anders dan alle voorgaande koningen, in elk geval de recente, zou Hij rechtvaardig zijn en recht doen in Zijn gebieden.

15

Het behouden overblijfsel en de nieuwe uittocht

Het is dit soort belofte dat de vragen opriep die Paulus in Romeinen 9 stelt. Als Jezus deze Koning is, als Jezus inderdaad de Messias is, waarom is Israël dan niet behouden? Was de profetie niet dat, wanneer God deze Spruit voor David doet opstaan, deze Messias, Juda behouden zal worden, Israël behouden zal worden? Hoe komt het dat de Joden niet behouden zijn? Hoe komt het dat ze verloren zijn als Jezus inderdaad de Messias is? Dat is het vraagstuk dat Paulus in Romeinen 9 behandelt.

En zijn antwoord is natuurlijk dat het waar is dat Jezus Juda en Israël heeft behouden, maar:

Niet iedereen die van Israël afstamt, hoort bij Israël.

Paulus had in Romeinen 2 gezegd:

Want niet h^{ij} is Jood die het in het openbaar is, en niet d^{at} is besnijdenis die in het openbaar in het vlees plaatsvindt,

ROMEINEN 2:28

En nu zegt hij in Romeinen 9:

Ik zeg dit niet alsof het Woord van God vervallen is, want niet allen die uit Israël voortgekomen zijn, zijn Israël.

ROMEINEN 9:6

Dat wil zeggen: Gods beloften aan Juda en Israël zijn waar, maar niet elke Jood behoort tot dat Juda. Niet elke Israëliet behoort tot dat Israël. Er is een overblijfsel waarop dit van toepassing is, en op anderen niet. En God heeft dat overblijfsel inderdaad in Christus behouden.

Paulus zegt:

Ik ben een van hen.

In hoofdstuk 11 van Romeinen, vers 1, zegt hij:

Ik zeg dan: Heeft God Zijn volk verstoten? Volstrekt niet! Ik ben immers ook een Israëliet, uit het nageslacht van Abraham, van de stam Benjamin.

ROMEINEN 11:1

En hij zegt: denk eens aan de tijd van Elia. Elia dacht dat hij de enige was, maar God zei:

Maar wat zegt het Goddelijk antwoord tegen hem? Ik heb voor Mijzelf nog zeventuizend mannen overgelaten, die de knie voor het beeld van Baäl niet gebogen hebben.

ROMEINEN 11:4

Paulus betoogt natuurlijk dat de beloften niet inhouden dat alle Joden behouden zullen worden, maar dat een overblijfsel behouden zal worden. En dat is wat bedoeld wordt met:

Zie, er komen dagen, spreekt de HEERE, dat Ik voor David een rechtvaardige SPRUIT zal doen opstaan. Hij zal als Koning regeren en verstandig handelen, Hij zal recht en gerechtigheid doen op de aarde. In Zijn dagen zal Juda verlost worden en Israël onbezorgd wonen. Dit zal Zijn Naam zijn waarmee men Hem noemen zal: DE HEERE onze gerechtigheid.

JEREMIA 23:5-6

Het overblijfsel van Juda. En zij worden het ware Juda.

Het ware Israël zal de gemeente zijn.

Christus is onze gerechtigheid, omdat wij natuurlijk niet in staat zijn geweest om als groep werkelijk die vrucht van gerechtigheid voort te brengen. En de Joden in de dagen waarover de profeten spreken, waren daar ook niet toe in staat. Dus moet iemand anders rechtvaardiger zijn dan wij en voor ons onze gerechtigheid zijn. Dat zou de Messias zijn.

Vers 7:

Daarom zie, er komen dagen, spreekt de HEERE, dat men niet meer zal zeggen: Zo waar de HEERE leeft, Die de Israëlieten geleid heeft uit het land Egypte, maar: Zo waar de HEERE leeft, Die het nageslacht van het huis van Israël geleid heeft en Die het gebracht heeft uit het land in het noorden en uit al de landen waarheen Ik hen verdreven had: zij zullen wonen in hun eigen land.

JEREMIA 23:7-8

Dit is natuurlijk een herhaling van wat we in hoofdstuk 16 lazen, daar in vers 14 en 15. Ik noemde dat daar een nieuw Pascha, een nieuwe gedachtenis. In plaats van God te gedenken als de God van de uittocht, gedenken ze God als de God van de Messias, Die Zijn volk uit alle volken heeft verzameld en hen in hun eigen geestelijke beloofde land heeft gebracht. Het is heel duidelijk in vers 7. Dat begint met:

Daarom, Het is dus gebaseerd op wat er in de vorige verzen is gezegd. Omdat God de Messias heeft doen opstaan, omdat God deze rechtvaardige Spruit heeft doen opstaan, zal de uittocht in de herinnering van Gods volk worden overschaduwd door een groter behoud, dat van de Messias.

16

Ware en valse profeten onderscheiden

Vers 9:

Over de profeten. Mijn hart wordt in mijn binnenste gebroken, al mijn beenderen bewegen zich. Ik ben geworden als een dronkeman, als een man wie de wijn naar het hoofd is gestegen, vanwege de HEERE, en vanwege Zijn heilige woorden.

JEREMIA 23:9

Dit is een heel lang hoofdstuk, 40 verzen, en de rest ervan gaat over de valse profeten. Hij heeft het over de slechte koningen gehad, en nadat hij over de slechte koningen heeft gesproken, komt hij uiteindelijk te spreken over de goede Koning. Een messiaanse passage sluit dat gedeelte in wezen af. Je zou hier een nieuw hoofdstuk kunnen laten beginnen, en dan zou het een wat hanteerbaardere lengte hebben. Het is een lang hoofdstuk, omdat hier blijkbaar als het ware nog een hoofdstuk begint. Of als hoofdstuk 23 hier was begonnen, en wat we zojuist over de goede Koning hebben gelezen was toegevoegd aan de passages aan het einde van hoofdstuk 22, dan zouden we twee hoofdstukken hebben die niet zo lang zijn.

We krijgen nu deze uitvoerige aanklacht tegen de valse profeten.

Denk eraan, eerder zei Jeremia:

Toen zei ik: Ach, Heere HEERE, zie, die profeten zeggen tegen hen: U zult geen zwaard zien en honger zult u niet krijgen, maar Ik zal u een duurzame vrede geven in deze plaats.

JEREMIA 14:13

Hij uitte zijn frustratie: hoe breng je de waarheid over als er mensen in de Naam van Jahweh liegen? Daar is geen goed antwoord op, behalve dat je gewoon de waarheid blijft spreken. En op de een of andere manier zullen mensen onderscheid moeten

maken tussen het goede en het slechte.

Deuteronomium hoofdstuk 13 en hoofdstuk 18 gaven de Joden allebei toetsen om een ware profeet van een valse profeet te onderscheiden. Omdat ze Deuteronomium hadden herontdekt, dacht God misschien gewoon: ‘Goed, Ik heb het hun verteld. Ik heb hun verteld hoe ze een ware profeet van een valse profeet kunnen onderscheiden. Laat hen kiezen.’ Deze valse profeten brengen hen op een dwaalspoor.

Je vindt de uitdrukking ‘valse profeet’ nooit in Jeremia, en trouwens ook niet in het Oude Testament. De term ‘valse profeet’ komt in het Nieuwe Testament voor, maar in het Oude Testament vind je de term ‘valse profeet’ niet, alleen ‘profeten’. Daarom moet je uit de context opmaken of het over echte profeten of valse profeten gaat. Hier staat alleen ‘de profeten’. Daarmee worden niet de ware profeten bedoeld, maar de valse. Het Oude Testament laat het aan het inzicht van de lezer over om te weten of we het over echte profeten of valse hebben.

Eigenlijk is iedereen die zegt dat hij een profeet is, een profeet. Maar hij kan een valse zijn in plaats van een ware. Ik ben geen valse profeet en ook geen ware profeet, omdat ik niet beweer een profeet te zijn. Maar als ik tegenover je beweer dat ik een profeet ben, behoor ik vanaf dat moment tot de categorie van óf een ware óf een valse profeet. Zodra ik die bewering doe, doe ik die naar waarheid of ten onrechte. Iedereen die in de Naam van de Heere profeteert, is een profeet. Maar helaas lijkt de meerderheid van hen vals te zijn. In Jeremia's tijd was hij een van de heel, heel weinigen met wie het goed zat en die een ware profeet was. Degenen over wie hij het hier heeft, zijn de valse.

17

Profeten die het kwaad aanmoedigen

Hij zegt:

Want het land is vol overspelers, ja, vanwege de vervloeking treurt het land, verdorren de weiden van de woestijn. Wat zij najagen is slecht, hun kracht gebruiken zij niet juist.

JEREMIA 23:10

Ik denk dat daarmee de stelling dat macht recht schept wel weerlegd is. Hun macht is geen recht. De spreker speelt hier met de Engelse formulering ‘their might is not right’: hun macht is geen recht.

Want zowel profeet als priester pleegt heiligschennis, zelfs in Mijn huis heb Ik hun slechtheid gevonden, spreekt de HEERE. Daarom zal hun weg voor hen worden als spiegelgladde plaatsen in het donker. Zij zullen voortgeduwd worden en daarin vallen, want Ik zal over hen onheil brengen in het jaar van hun vergelding, spreekt de HEERE. Bij de profeten van Samaria heb Ik wel ongerijmde dingen gezien: zij profeteerden namens de Baäl en misleidden Mijn volk Israël. Maar bij de profeten van Jeruzalem heb Ik iets afschuwelijks gezien: zij plegen overspel, met leugen gaan zij hun weg; zij bemoedigen de kwaaddoeners, zodat niemand zich bekeert van zijn slechtheid. Zij allen zijn voor Mij als Sodom, en zijn inwoners als Gomorra.

JEREMIA 23:11-14

Met andere woorden, ze zeggen dat je vrede zult hebben, ook al leef je in goddeloosheid. Zo moedigen ze de boosdoeners aan om op de verkeerde weg door te gaan, terwijl de ware profeten mensen daarvan zouden moeten laten omkeren.

Er staat:

Maar bij de profeten van Jeruzalem heb Ik iets afschuwelijks gezien: zij plegen overspel, met leugen gaan zij hun weg; zij bemoedigen de kwaaddoeners, zodat niemand zich bekeert van zijn slechtheid. Zij allen zijn voor Mij als Sodom, en zijn inwoners als Gomorra. Daarom, zo zegt de HEERE van de legermachten over deze profeten: Zie, Ik ga hun alsem te eten geven en galwater te drinken, omdat van de profeten van Jeruzalem heiligschennis is uitgegaan over heel het land.

JEREMIA 23:14-15

We hebben dit eerder gezien in hoofdstuk 9 en vers 15. Ik vestig je aandacht er natuurlijk op dat water dat in alsem verandert en mensen die sterven doordat ze ervan drinken, een van de kenmerken is van de derde bazuin in Openbaring.

18

Valse vrede en de oproep tot bekering

Zo zegt de HEERE van de legermachten: Luister niet naar de woorden van die profeten die tot u profeteren. Zij geven u ijdele hoop. Zij spreken een visioen uit hun eigen hart, niet uit de mond van de HEERE. Steeds zeggen zij tegen hen die Mij verwerpen: De HEERE heeft gesproken: U zult vrede hebben; en tegen ieder die in zijn verharde hart voortgaat: Geen onheil zal over u komen. Want wie heeft in de raad van de HEERE gestaan, en Zijn woord gezien en gehoord, wie heeft op Zijn woord acht geslagen en ernaar geluisterd? Zie, een storm van de HEERE, grimmigheid is uitgegaan, een wervelende storm: op het hoofd van de goddelozen stort hij neer. De toorn van de HEERE zal zich niet afwenden, tot Hij gedaan en tot Hij tot stand gebracht heeft de gedachten van Zijn hart. In later tijd zult u dat duidelijk begrijpen. Ik heb die profeten niet gezonden, toch zijn zij zelf gaan lopen. Ik heb niet tot hen gesproken, toch zijn zij zelf gaan profeteren. Hadden zij in Mijn raad gestaan, dan hadden zij Mijn volk Mijn woorden doen horen, en hadden zij hen doen terugkeren van hun slechte weg en van hun slechte daden.

JEREMIA 23:16-22

Dus Hij zegt in wezen dat het volk zich zou hebben bekeerd als deze profeten de mensen niet hadden misleid. Ze zouden het volk hebben gered. Deze profeten hadden de gelegenheid om de mensen in Gods richting te leiden, maar dat deden ze niet. Als ze werkelijk profeten van God waren geweest, zouden ze het volk hebben gered.

Ben Ik een God van nabij, spreekt de HEERE, en niet een God van verre? Zou iemand zich op verborgen plaatsen kunnen verbergen en zou Ik hem niet zien? spreekt de HEERE. Vervul Ik niet de hemel en de aarde? spreekt de HEERE.

JEREMIA 23:23-24

Nu zegt Hij:

Ben Ik alleen een God die dichtbij is, en geen God die ver weg is?

Ik denk dat Hij Zich richt tot mensen die denken dat ze zich ergens voor God kunnen verbergen. 'God woont in Jeruzalem. Als ik heel ver weg ga, kan God mij niet horen of zien.' En Hij zegt:

Nee, Ik vul de hemel en de aarde. Jullie kunnen je nergens verstoppen zonder dat Ik jullie zie. Ik ben overal, dichtbij en ver weg, overal.

19

Bedrieglijke dromen tegenover Gods Woord

Ik heb gehoord wat de profeten zeggen die in Mijn Naam leugen profeteren door te zeggen: Ik heb gedroomd, ik heb gedroomd! Hoelang nog? Is er dan een droom in het hart van de profeten die leugen profeteren? Ja, profeten zijn ze van het bedrog uit hun eigen hart. Zij denken Mijn volk Mijn Naam te doen vergeten door hun dromen, die zij elkaar vertellen, zoals hun vadersen Mijn Naam vergeten hebben door de Baäl.

JEREMIA 23:25-27

We hebben niet veel voorbeelden van de boodschappen van de valse profeten, maar we hebben wel beschrijvingen die God ervan geeft. In wezen zeggen ze:

Steeds zeggen zij tegen hen die Mij verwerpen: De HEERE heeft gesproken: U zult vrede hebben; en tegen ieder die in zijn verharde hart voortgaat: Geen onheil zal over u komen.

JEREMIA 23:17

enzovoort. Ze moedigen de mensen dus aan om door te gaan op hun slechte wegen. Ze hebben zelfs dromen en visioenen die ze beweren te hebben en die hun rooskleurige voorspellingen ondersteunen.

Maar kijk eens naar vers 28 en 29.

Laat de profeet bij wie een droom is, een droom vertellen. Laat ieder bij wie Mijn woord is, Mijn woord naar waarheid spreken. Wat heeft het stro gemeenschappelijk met het koren? spreekt de HEERE.

JEREMIA 23:28

We krijgen hier een tweestrijd. We hebben de valse profeten met hun dromen. We hebben de profeet van Jahweh, die Gods Woord heeft en het getrouw spreekt. Vergelijk die twee eens.

Is niet Mijn woord zó, als het vuur, spreekt de HEERE, of als een hamer die een rots verplettert?

JEREMIA 23:29

Met andere woorden, als je de valse dromen van deze valse profeten naast de ware woorden van God legt, is het alsof je kaf met tarwe vergelijkt. Ze zijn zoveel minder waard. Ik zei tegen iemand die naar mijn programma belde met een vraag over het Boek van Mormon dat iedereen die de Bijbel behoorlijk goed kent, bij het lezen van het Boek van Mormon meteen kan zien dat het een goedkope kopie is. Het is een goedkope

imitatie van het Woord van God. De formuleringen en dergelijke bootsen de King Jamesbijbel na. Maar zelfs als het niet in het Engels van de King James was geschreven, zijn de formuleringen nog steeds een nabootsing van de manier waarop God in de Bijbel spreekt. Alleen is het geen erg bekwame nabootsing. Het is duidelijk dat Joseph Smith de Bijbel niet echt goed beheerste. Hij had die gelezen, waarschijnlijk een paar keer, en hij deed zijn best om de taal na te bootsen. Maar iedereen die vertrouwd is met het Woord van God zou, als hij het Boek van Mormon ernaast legt, zeggen: 'Dit is rommel.' Het is als kaf vergeleken met tarwe. Het is niet moeilijk om het verschil te zien tussen het echte en het valse.

En God zei:

Is Mijn woord niet als vuur, zegt de Heer, en als een hamer die de rots aan stukken slaat?

Zijn Woord zou elke strijd winnen tegen de valse woorden en dromen van de valse profeten.

20

Gestolen profetieën en Micha's trouw

Vers 30:

Daarom zie, Ik zál die profeten! spreekt de HEERE, die Mijn woorden van elkaar stelen.

JEREMIA 23:30

Sommige woorden van de profeten zijn van anderen overgeschreven. Ze beweren Gods woorden te spreken, maar in werkelijkheid lenen ze gewoon wat hun medeprofeten hebben gezegd. Ze spreken als uit één mond en zeggen dezelfde dingen als die andere mannen.

Micha werd zelfs eens aangespoord om dat te doen. Je herinnert je wel hoe in 1 Koningen 22 alle profeten die tegen koning Achab profeteerden, zeiden:

Trek op naar Ramoth in Gilead en behaal de overwinning. U zult optrekken en voorspoed hebben.

1 KONINGEN 22:12

En de koning van Juda zei:

Zijn hier geen profeten die in de Naam van Jahweh profeteren?

1 KONINGEN 22:7

En dus zegt Achab:

Toen zei de koning van Israël tegen Josafat: Er is nog één man om door hem de HEERE te raadplegen, maar ik haat hem, want hij profeteert niets goeds over mij, alleen maar onheil: Micha, de zoon van Jimla. Josafat zei: Zo moet de koning niet spreken!

1 KONINGEN 22:8

Josafat wilde dat Micha erbij werd gehaald. Daarop gaf Achab opdracht hem te laten komen.

Dus brachten ze Micha naar binnen. En de dienaar die Micha bij de koning bracht, zei onderweg:

De bode nu die Micha was gaan roepen, sprak tot hem: Zie toch, de woorden van de profeten zijn eenstemmig in het voordeel van de koning. Laat toch uw woord als het woord van een van hen zijn, en spreek het goede.

1 KONINGEN 22:13

En Micha zei:

Maar Micha zei: Zo waar de HEERE leeft, wat de HEERE tegen mij zegt, dat zal ik spreken.

1 KONINGEN 22:14

En hij zei inderdaad iets slechts. Hij zei inderdaad dat Achab zou sterven. Maar het interessante is dat er druk op hem werd uitgeoefend om al die opgewekte dingen te zeggen die de andere profeten zeiden. En dus doen de profeten die God hier aanklaagt gewoon de andere profeten na. Ze plegen plagiaat, nemen dingen van anderen over en verkondigen eensgezind de populaire boodschap die de profeten om hen heen brengen.

21

Roekeloos profeteren en profetieën toetsen

Hij zegt:

Zie, Ik zál die profeten! spreekt de HEERE, die hun tong gebruiken en spreken: Hij spreekt. Zie, Ik zál die profeten van bedrieglijke dromen! spreekt de HEERE. Zij vertellen die, zij misleiden Mijn volk met hun leugens en met hun gezwets. Ík heb hen niet gezonden. Ik heb hun geen opdracht gegeven. Zij zijn voor dit volk van geen enkel nut, spreekt de HEERE.

JEREMIA 23:31-32

De Engelse Bijbelvertaling die de spreker hier en in de volgende uitleg aanhaalt, gebruikt 'recklessness', oftewel 'roekeloosheid', waar het Nederlandse citaat 'gezwets' heeft. Ik vind het woord 'roekeloosheid' treffend als het over valse profeten gaat, want roekeloosheid betekent dat je zomaar wat aanrommelt. Je bent niet voorzichtig. Als je zegt: 'Zo zegt de Heere', dan kun je er maar beter goed op letten dat wat je zegt ook werkelijk is wat de Heere zegt. Zomaar met de Naam van de Heere schermen en die

verbinden aan welke godsspraak je ook maar verzint, of waarvan je denkt dat die misschien echt is terwijl je het niet zeker weet, dat is roekeloos omgaan met het Woord van God.

Ik ben eerlijk gezegd een groot voorstander van het beoordelen van profetieën. Ik geloof wel degelijk in de gave van profetie. De Bijbel leert het, dus geloof ik het. Maar er staat ook:

En laten twee of drie profeten spreken, en laten de anderen het beoordelen.

1 KORINTHE 14:29

Iemand moet, wanneer hij in de Naam van de Heere spreekt, beoordeeld worden.

We hadden vele jaren geleden op onze school een gast, een charismatische man, die een bijeenkomst leidde. Ik zat in het publiek op onze eigen school, en hij was daar gastspreker. Hij zei: 'Als iemand hier tijdens de bijeenkomst een profetie wil uitspreken, voel je dan vrij om te profeteren.' En ik zei vanuit het publiek: 'En wij zullen die allemaal beoordelen.'

En daarna was hij heel boos op me. Hij sprak me daar later op aan. Hij zei: 'Weet je dan niet dat als je zegt dat we de profetieën gaan beoordelen, dat mensen zal ontmoedigen om profetieën uit te spreken, omdat ze bang zijn dat die beoordeeld worden?'

Ik zei: 'Nou, dan maakte Paulus zich schuldig aan het ontmoedigen van profetie, want hij zei dat hun profetieën beoordeeld zouden worden.' Iedereen die er niet op vertrouwt dat zijn profetie een beoordeling kan doorstaan, moet die niet uitspreken. Als je denkt: 'Nou, ik denk dat ik misschien een woord van de Heere heb. Ik zeg het gewoon. Zo spreekt de Heere.' Wacht dan eens even. Je bent roekeloos bezig. Kijk, daarmee eer je het Woord van God niet. Daarmee ga je achteloos om met het Woord van God.

Iemand die beeft voor Zijn Woord. Weet je nog dat Jesaja die uitdrukking gebruikte? God zei:

Want Mijn hand heeft al die dingen gemaakt, en daardoor bestaan al die dingen, spreekt de HEERE. Maar Ik zal zien op deze, op de ellendige en verslagene van geest, en wie voor Mijn woord beeft.

JESAJA 66:2

Iemand die beeft voor het Woord van God zal niet lichtvaardig met ‘zo spreekt de Heere’ schermen. Je kunt maar beter niet ‘zo spreekt de Heere’ zeggen en vervolgens iets zeggen dat uit je eigen hart komt. Dat is de klacht die God over deze profeten heeft. Ze zeggen: ‘Zo zegt de Heere’, maar het zijn alleen maar hun eigen dromen. Het zijn de profeten die het vanuit hun eigen hart zeggen.

En ze zijn roekeloos bezig. Hij noemt dit roekeloosheid van hun kant.

22

Misbruik van de last van de HEERE

Vers 33:

Wanneer dit volk of een profeet of een priester u zal vragen: Wat is de last van de HEERE? dan moet u tegen hen zeggen: Wat last? Ik zal u verlaten, spreekt de HEERE.

JEREMIA 23:33

Kijk, ze hebben de gewoonte om profetieën van elkaar over te nemen. Jeremia heeft al bewezen dat zijn profetieën uitkomen. Dus komen deze valse profeten en zeggen: ‘Wat zegt God de laatste tijd tegen je?’ Ze willen het aan hun repertoire toevoegen. Wat Jeremia ook van God ontvangt, ze gaan het aan hun repertoire toevoegen als het aanvaardbaar is.

Is dat de godsspraak die je wilt horen? Dat is de godsspraak.

En de profeet of de priester of het volk dat zeggen zal: Een last van de HEERE! Ik zal die man en zijn huis straffen. Dit moet u, ieder tegen zijn naaste en ieder tegen zijn broeder zeggen: Wat heeft de HEERE geantwoord? En: Wat heeft de HEERE gesproken? Maar aan een last van de HEERE mag u niet meer denken, want voor ieder zal zijn eigen woord een last zijn, want u verdraait de woorden van de levende God, de HEERE van de legermachten, onze God.

JEREMIA 23:34-36

De Engelse vertaling van de spreker heeft hier: 'Ieders eigen woord zal zijn godsspraak zijn', waar het Nederlandse citaat zegt dat ieders eigen woord een 'last' zal zijn. Nu zegt Hij in wezen dat de mensen geen woorden meer van God zullen ontvangen. Dus moeten ze maar hun eigen woorden verzinnen, wat ze ook maar willen doen, want God zal niet meer tot hen spreken. Jeremia zal zwijgen. Zeggen: 'Ik heb geen godsspraak voor jullie, behalve dat jullie vernietigd zullen worden.' Dat is het zo ongeveer.

Dit moet u zeggen tegen de profeet: Wat heeft de HEERE u geantwoord? En: Wat heeft de HEERE gesproken? Maar als u zegt: De last van de HEERE — daarom, zo zegt de HEERE: Omdat u dit woord zegt: De last van de HEERE, terwijl Ik u de boodschap had gezonden: U mag niet zeggen: De last van de HEERE, daarom, zie, Ik zal u helemaal vergeten, en u, en de stad die Ik u en uw vaders gegeven heb, van voor Mijn aangezicht verlaten. Ik zal op u eeuwige smaad leggen, eeuwige schande, die niet zal worden vergeten.

JEREMIA 23:37-40

Hij is hier heel stellig over. ‘Zeg niet dat dit een godsspraak van de HEERE is als Ik gezegd heb dat je dat niet moet zeggen. Het is geen godsspraak van de HEERE. Je spreekt niet namens Mij. Verbind Mijn Naam daar niet aan. Dat is niet Mijn boodschap.’ Je gebruikt de Naam van de HEERE ijdel. Je voegt Zijn Naam aan je godsspraak toe om die geloofwaardig te maken, terwijl die niet echt is. Hij zegt:

Ik zal ervoor zorgen dat jullie voor altijd te schande staan.

23

Jeruzalems oordeel en eeuwige smaad

Dit staat in de context van Zijn verlaten van de stad Jeruzalem. Of dit gaat over het moment waarop de Babyloniërs hen tijdelijk ten val brachten, of waarop de Romeinen hen voorgoed ten val brachten, daarover valt te discussiëren. Hij zegt wel dat het een eeuwige smaad en een blijvende schande zal zijn. Dat is waar gebleken met betrekking tot Jeruzalem in het jaar 70 na Christus. Het is niet hersteld. Het is nog steeds in opstand tegen Christus. De stad Jeruzalem in Israël is in opstand tegen Jezus Christus. Ze zijn geen gelovigen. Ze zijn geen volgelingen van God. Sterker nog, het hele volk Israël is niet eens godvruchtig. Ze zijn seculier. Het volk Israël is dus niet door God hersteld. Wat Hem betreft is het tot op de dag van vandaag nog steeds een smaad. Dit verwijst misschien naar wat er in het jaar 70 na Christus is gebeurd.

In Daniël hoofdstuk 12, vers 2, spreekt hij over een blijvende smaad. Naar mijn mening gaat dit over het jaar 70 na Christus, al kan ik je de onderbouwing van dat standpunt pas geven wanneer we Daniël behandelen. De meeste mensen denken daar anders over. Maar in Daniël hoofdstuk 12, vers 2, staat:

En velen van hen die slapen in het stof van de aarde, zullen ontwaken, sommigen tot eeuwig leven, anderen tot smaad, tot eeuwig afgrijzen.

DANIËL 12:2

Waar het Nederlandse citaat ‘afgrijzen’ heeft, gebruikt de Engelse vertaling van de spreker ‘contempt’, oftewel ‘verachting’. Dat kan ook worden weergegeven met ‘afschuw’. Natuurlijk betekent het schande. Er wordt gezegd dat het een eeuwige verachting is die degenen die niet het eeuwige leven binnengaan, onder Gods oordeel zullen ervaren. Jesaja gebruikte hetzelfde Hebreeuwse woord. In de Engelse Bijbelvertaling van de spreker wordt het daar anders vertaald dan in Daniël; de Nederlandse citaten gebruiken op beide plaatsen ‘afgrijzen’. In Jesaja 66:24, de passage over de worm die niet sterft en het vuur dat niet wordt uitgeblust, zegt de laatste regel van Jesaja:

En zij zullen de stad uit gaan en zien de dode lichamen van de mannen die tegen Mij in opstand zijn gekomen; want hun worm zal niet sterven en hun vuur zal niet uitgeblust worden, en zij zullen voor alle vlees een afgrijzen zijn.

JESAJA 66:24

De Engelse woorden ‘abhorrence’ in Jesaja en ‘contempt’ in Daniël geven hetzelfde Hebreeuwse woord weer. In beide Nederlandse citaten staat ‘afgrijzen’. De eeuwige verachting waarover Daniël in Daniël 12:2 sprak, is hier een afgrijzen of een verachting voor alle vlees. Dit gaat niet over eeuwige pijniging. Het gaat zelfs niet over wat deze lijken die worden verbrand, ervaren. Ze zijn zich er niet van bewust dat ze verachting ervaren. Verachting is iets wat iemand tegenover je voelt. Het is de herinnering aan hen die afschuw en afgrijzen oproept en met verachting wordt bejegend nadat ze zijn vernietigd. Het gaat om de lijken in Jesaja 66:24. Het zijn de lijken van de mannen die zo worden veracht.

Om redenen die ik je heb gegeven toen we Jesaja bestudeerden, geloof ik dat hoofdstuk 66 over het oordeel over Jeruzalem in het jaar 70 na Christus gaat. Zo staat er ook in Jeremia dat er een eeuwige smaad over je zou komen. Dat klinkt als hetzelfde idee. Misschien kijken we hier dus naar de uiteindelijke verwoesting van Jeruzalem, voorafgeschaduwd door wat op kortere termijn zou gebeuren: de eerste verwoesting van Jeruzalem, die de definitieve verwoesting voorafschaduwde.

Om verder te lezen

Alle bijbelteksten die in deze lezing aan bod komen, in de volgorde waarin ze gebruikt zijn.

- Jeremia 21:1
- Jeremia 38:1
- Jeremia 38:6
- Jeremia 29:29
- Jeremia 21:2
- Jeremia 21:3-4
- Jeremia 21:5-9
- Deuteronomium 30:19
- Jeremia 21:11-12
- Jeremia 21:13-14
- Jeremia 22:1
- Jeremia 22:2-3
- Jeremia 22:3-5
- Jeremia 22:6
- Jeremia 22:7-9
- Deuteronomium 29:24-25
- Jeremia 22:10
- Jeremia 22:11-14
- Jeremia 22:15-17
- Jeremia 22:18
- Jeremia 22:19
- Jeremia 22:20-23
- Jeremia 22:24
- Jeremia 22:25-27
- Jeremia 28:3-4
- Jeremia 22:28-30
- Jeremia 23:5-6
- Mattheüs 1:16
- Mattheüs 1:11-12
- Jeremia 23:1

- Jeremia 23:2
- Ezechiël 34:2
- Ezechiël 34:15
- Johannes 10:11
- Jeremia 23:3-4
- Johannes 10:16
- Romeinen 2:28
- Romeinen 9:6
- Romeinen 11:1
- Romeinen 11:4
- Jeremia 23:7-8
- Jeremia 23:9
- Jeremia 14:13
- Jeremia 23:10
- Jeremia 23:11-14
- Jeremia 23:14-15
- Jeremia 23:16-22
- Jeremia 23:23-24
- Jeremia 23:25-27
- Jeremia 23:17
- Jeremia 23:28
- Jeremia 23:29
- Jeremia 23:30
- 1 Koningen 22:12
- 1 Koningen 22:7
- 1 Koningen 22:8
- 1 Koningen 22:13
- 1 Koningen 22:14
- Jeremia 23:31-32
- 1 Korinthe 14:29
- Jesaja 66:2
- Jeremia 23:33
- Jeremia 23:34-36
- Jeremia 23:37-40

- Daniël 12:2
- Jesaja 66:24

Lezing © Steve Gregg / The Narrow Path. Nederlandse vertaling © 2026 Vers voor Vers. De bijbeltekst in deze uitgave is ontleend aan de Bijbel in de Herziene Statenvertaling, © 2010/2016 Stichting HSV.